

Project "Het viaduct"

door **Guus Wiegerinck**

Het stukje "Wie ben ik?" in het vorige nummer eindigde met een cliffhanger: een foto van een elektriciteitshuisje en de zin "Volgende keer vertel ik wat bovenstaande foto met mijn hobby te maken heeft". Welnu, het is een onderdeel van het project "Het viaduct".

Het viaduct

"Het viaduct" is het viaduct in de spoorlijn Rotterdam Hofplein - Scheveningen over de Leidse Straatweg / Rijksstraatweg (nu N44) op de grens Den Haag - Wassenaar ter hoogte van de Zijdeweg. In de jaren 1920 maakte de NS een onderdoorgang onder deze spoorlijn t.b.v. de HTM tramlijn Den

Haag - Leiden via Wassenaar. Nadat de spoorlijn in 1963 werd opgeheven, werden het viaduct en de spoorlijn na lang politiek gesteggel en vertragingen omgebouwd tot autoweg over de Leidse straat / Rijksstraatweg richting Scheveningen. Nu is het oude viaduct afgebroken en ligt ter plekke een groot verkeersknooppunt. Van dit punt heb een diorama gemaakt, zoals het er ongeveer uitzag rond 1953, vlak voordat de spoorlijn werd opgeheven.

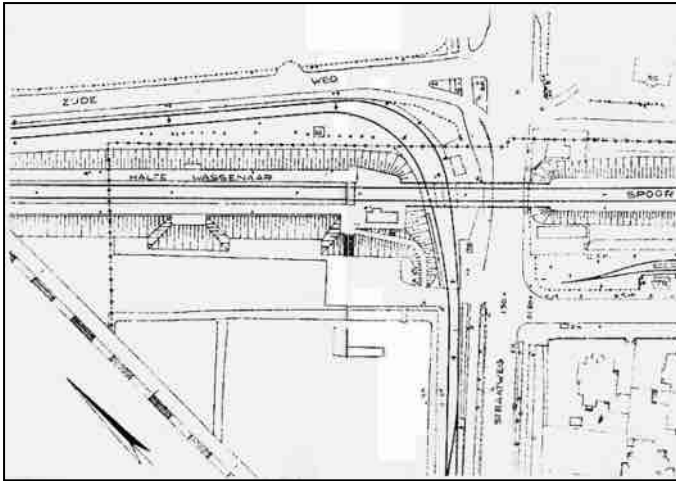
Waarom een diorama van dat punt?

Mijn grootouders woonden in de jaren '50 aan de Rijksstraatweg in Wassenaar / Den Deyl. Als ik daar logeerde gingen we wel eens met de "gele tram" naar Leiden of naar Den Haag. Op weg naar Den Haag ging de tram ter hoogte van het viaduct onder de spoorlijn door. Ik kan me herinneren dat ik toen een keer een trein heb gezien bij de halte Wassenaar in deze spoorlijn. Toen er vele jaren later een website online kwam over de gele tram (Rob Ruggerberg) kwam bij mij het idee op van dit markante punt een diorama te bouwen.

Linksboven: Elektriciteitshuisje in Amersfoort-Vathorst. Rechts onder: halte Viaduct

Bron: **Het Zijspoor** - clubblad van de Modelbouw Vereniging Arnhem e.o.

Omdat ik alleen een enkele foto en wat herinneringen had, toog ik naar de gemeentearchieven van Den Haag en van Wassenaar voor informatie. Een en ander resulteerde in een print van de situatie uit begin jaren '50, een kopie uit De Modelbouwer en veel foto's. Op internet vond ik nog veel meer foto's en ook twee filmpjes van de spoorlijn en van de gele tram. Daarmee ging ik aan de slag.

Eerst moest ik beslissen welk deel van dit punt ik zou gaan bouwen, helaas kon niet alles passen op de plaat mdf

die ik daarvoor had: 125x65 cm. Dus is het een kwestie van afscheid nemen van wat je graag zou willen. Het gehele diorama wordt omgeven van wanden van perspex.

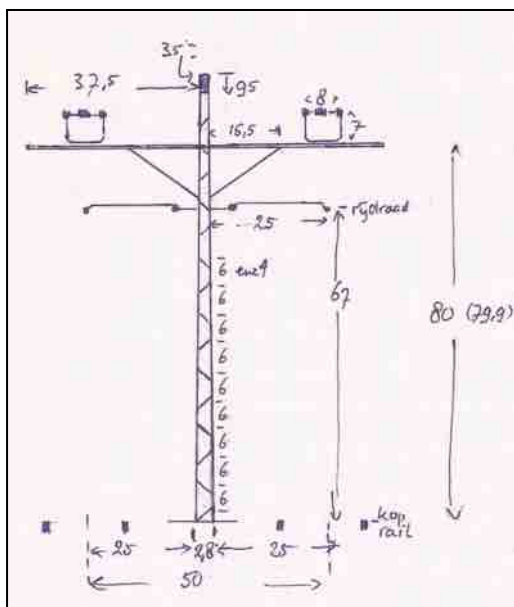

Boven: Plattegrond - uit gemeentearchief Den Haag. Midden: Rijksweg bij viaduct /

Bron: **Het Zijspoor** - clubblad van de Modelbouw Vereniging Arnhem e.o.

Zijdeweg. Onder: Detail viaduct.

Als eerste bouwde ik het viaduct van karton. Karton is mijn favoriete bouw materiaal, het is goedkoop, veelal gratis en gemakkelijk te snijden, te knippen en te lijmen. Nadeel is de gevoeligheid voor vocht. De rails van de tramsporen zijn van Lima, die ik in overvloed heb. Mazzel was dat de radius van de Lima-bogen precies goed was: 36 cm. Om niet de hele plaat te moeten ophogen heb ik het tracé van de trambaan in de plaat uitgesneden, zodat de bovenzijde van de rails gelijk kwam met het straatniveau. De bovenleiding is van gespannen garendraadjes: erg realistisch maar de gewichtjes aan de zijkant van het diorama zijn niet ideaal. De trammasten zijn van hout en plastic U-profiel en zeer kwetsbaar.

Nadat de spoordijk gemaakt was van platen en stukken piepschuim heb ik de rails gelegd en ingebed volgens de bekende methode van het druppelen van verdunde houtlijm. De bovenleidingsmasten zijn van karton en papier omdat dit type masten niet in de handel verkrijgbaar is, maar daardoor ook zeer kwetsbaar.

Links: Bovenleidingmast ZHESM

De isolatoren zijn van rijgkraaltjes uit de voorraad van mijn dochter. De bovenleiding bestaat uit twee lange einden rechtgetrokken ijzerdraad ($\varnothing 0,2$ mm), parallel aan elkaar gespannen tussen de perspex zijwanden. Omdat daarin wat vering zit, houden deze de draad strak gespannen. De bovendraad is een garendraad, de hangdraden zijn koperdraadjes uit een elektriciteitsnoer, die met een haakje aan de bovendraad hangen en aan de rijdraad zijn vast

gesoldeerd. Dat solderen was een aanslag op mijn rug: je moet dit werd gebogen doen, met vaste hand. Een Märklin lagebakwagentje met een blokje hout erop diende als "vaste grond" onder de rijdraad. De afstanden tussen de hangdraden had ik opgevraagd bij ProRail.

Wat ik ook gebouwd heb zijn de eet- en koffietenten rond het kruispunt. Uit de plattegrond blijkt dat er naast de spoorbaan ook een elektriciteitshuisje stond. Dat is te zien op deze oude foto uit de jaren '20, de tijd dat de tram net reed. Hoe het er exact uitzag kon ik niet achterhalen, dus ik nam maar een elektriciteitshuisje uit de weg Amersfoort-Vathorst, waar mijn zoon toen woonde. Ziehier het antwoord op de vraag wat dit elektriciteitshuisje met mijn hobby te maken heeft.

Hierboven: Zijdeweg met tram in 1924. Achter de tram zie je net een stuk van het elektriciteitshuisje.

De tram is van karton, zonder ruiten, gebouwd in mijn studententijd begin jaren '70. De trein van Mat '46 is van Lima. Het haltegebouwtje op het perron is eveneens van karton. Hoe het

Bron: **Het Zijspoor** - clubblad van de Modelbouw Vereniging Arnhem e.o.

er uitzag heb ik afgeleid uit diverse foto's. Na de oorlog zag het er namelijk anders uit dan voor de oorlog.

Boven: Tram "op weg naar Leiden". Onderaan de helling het elektriciteitshuisje. Linksonder: Kijkje onderdoor richting Leiden. Vergelijk met afbeelding 2 op de eerste pagina. Rechtsonder: Mat '46 Trein Scheveningen - Rotterdam. Rechts zie je het werkwagentje van Märklin met het blokje hout dat mij "vaste grond" bood bij het solderen van de hangdraden op de rijdraad.

De onvoltooide

Het diorama is al enkele jaren bijna klaar, maar de geest ontbreekt mij op dit moment. In de la liggen autootjes uit begin jaren '50, parasols voor de eet- en koffiehuisen rondom het kruispunt, en diverse figuurtjes en wat fietsen. Ik heb enkele lantaarns gekocht voor langs de Zijdeweg, maar vind die wel wat grof. Bovendien zijn werkende lampjes niet echt nodig. De lantaarns langs de Leidsestraatweg zal ik zelf moeten maken, zulke typen zijn niet te koop.

Zoals je ziet, ik heb zoveel mogelijk echt op schaal willen werken. Dat maakt het geheel wel

Bron: **Het Zijspoor** - clubblad van de Modelbouw Vereniging Arnhem e.o.

erg kwetsbaar, maar realistisch. En er is nóg een probleem: het diorama kan de zolder niet af, tenzij het op de kant gehouden wordt; de zolderdeur is te smal. Maar dan kan er van alles kapot gaan en dat riskeer ik liever (nog) niet.

Diorama in vogelvlucht